

TRYGGHETS-RAPPORT

74 FÖRSLAG FÖR ATT FÖREBYGGA BROTT OCH SKAPA ETT TRYGGARE SVERIGE

BESLUTAD AV PARTISTYRELSEN I JUNI 2026

ETT LAND ATT KÄNNA SIG TRYGG OCH SÄKER I

Att tryggt kunna leva sitt liv utan rädsla är en förutsättning för människors frihet, vilja till ansvarstagande och ett samhälle präglat av tillit. När brottslighet tillåts breda ut sig begränsas vardagen för laglydiga människor och samhällsgemenskapen utmanas och försvagas. Kristdemokraterna utgår från alla människors lika, unika och okränkbara värde som grund för vår trygghetspolitik. Mycket av förutsättningarna för trygghet skapas genom föräldrarnas överföring av goda värderingar och normer till nästa generation, liksom civilsamhällets bidrag till normöverföring och ett ansvar för det gemensamma bästa.

Därefter är det statens ansvar att ytterst skydda medborgarna mot våld, övergrepp och kriminalitet. Ett rättssamhälle måste tydligt agera mot brott genom en närvarande och effektiv polismakt och markera mot brott genom konsekventa och proportionerliga straff. Men kampen mot kriminalitet kan aldrig vinnas enbart genom reaktion. Långsiktig trygghet kräver också att nyrekrytering till kriminalitet bryts och att riskfaktorer fångas upp tidigt. Familjer som ges stöd, skolor som förmedlar både kunskap och värderingar samt starka lokala gemenskaper som fångar upp barn och unga på glid är avgörande för det brottsförebyggande arbetet. Förebyggande insatser och ett robust, närvarande rättsväsende – där vårdande och rehabiliterande insatser ingår – måste samverka för att återupprätta tryggheten, säkerheten och tilliten i hela Sverige.

I denna rapport vill Kristdemokraterna komplettera den politik som vi drivit igenom i regeringsställning, med nya reformer för att stärka tryggheten, säkerheten och tilliten i Sverige. Rapporten är därför ett program för nya reformer, inte ett heltäckande kriminalpolitiskt program.

FAS 2: FOKUS PÅ ATT FÖREBYGGA

Högre straff, fler poliser och nya verktyg för polis och åklagare har länge stått i fokus för den svenska debatten. Men lika viktigt är de förebyggande insatserna. Vi har genomfört en mängd satsningar och reformer på skolområdet, genom fritidskortet, ny socialtjänstlag och förbättringar för barn som omhändertas – för att ta några exempel. Kristdemokraterna menar att ett tydligt fokus på insatser för att förebygga brottslighet i allmänhet och gängkriminalitet i synnerhet fortsättningsvis måste vara en del i reformeringen av svensk kriminalpolitik.

UTSATTA OMRÅDEN

Kristdemokraterna har i regeringsställning vidtagit en mängd åtgärder för att förbättra bostadsmarknaden, öka tryggheten och bekämpa brott. Det handlar om bland annat omfattande regelförenklingar, stärkt kommunalt bostadsförsörjningsansvar, stärkt områdessamverkan och en rad straffskärpningar. Mer återstår dock att göra.

Det finns ingen enkel och snabb lösning på de stora problem som vissa bostadsområden präglas av idag. Det är dock tydligt att en segregerad bostadsmiljö också skapar miljöer som präglas av utanförskap och sociala problem. Det är inte bara tak över huvudet som ska tillgodoses i ett samhälle, vi behöver också skapa trivsamma hem, gemenskap och trygghet. Vi bör använda våra befintliga system mer effektivt för att tillgodose bostäder till de hushåll som har störst behov och fånga upp de hushåll som har svagast ekonomiska förutsättningar. Vi behöver också ändra hyressättningssystemet för att bana väg för en tillgängligare hyresmarknad och göra det möjligt för fler att flytta dit man vill bo.

Kommunerna har fått större frihet att använda förturer och reservationer i den kommunala bostadsförmedlingen. Kristdemokraterna vill i samband med en reform om friare hyressättning, införa krav på att en andel av det bostadsbeståndet upplåts som sociala bostäder som ska förmedlas efter behov.

Vi vill också utreda och genomföra lagändringar som möjliggör mer långtgående åtgärder för att komma till rätta med utmaningarna i utsatta områden. Bland dessa insatser finns krav på varierade upplåtelseformer i utsatta områden med begränsningar av andelen allmännyttiga bostäder; rivningar eller ombildningar av befintliga hyreslägenheter till bostadsrätter eller

ägarlägenheter; åtgärder för en trivsam och trygg närmiljö och en fördelning av ansvar för vem som ska vidta dem. Om en majoritet av de boende i en hyresfastighet vill ombilda till en bostadsrättsförening ska det räcka för att genomföra en ombildning.

Vi vill se ett gemenskapsprogram med statligt stöd, som likt miljonprogrammet kraftsamlar under en tio-årsperiod, med målet att kommuner tillsammans med fastighetsägare aktivt bygger bort den otrygghet som skapats genom avskurna höghusområden, genom att bygga attraktiva trädgårdsstäder och småhus. En viktig del i det förebyggande arbetet är också att ha en aktiv och närvarande socialtjänst och en tydlig polisnärvaro i vissa områden. Det möjliggör samverkan med civilsamhället, andra myndigheter och lokala företag. Kristdemokraterna förordar att polisen arbetar med områdespoliser och delar lokal med socialtjänsten där det är möjligt.

Över hela Sverige finns det mindre områden där brottsligheten är särskilt hög. En framgångsrik metod som polisen använder är så kallad hot spot policing, som innebär att man koncentrerar polis och andra myndigheters insatser på en liten yta, för att bryta områdets höga nivå av brottslighet och otrygghet.

Förslag:

1. Förbättra utanförskapsområden genom att bygga nya attraktiva trädgårdsstäder och småhus, bygga om och göra det lättare för boende att ombilda hyresrätter till bostadsrätts- eller ägarlägenheter. Detta ska göras under de kommande tio åren, med statligt stöd till kommunerna.
2. Allmännyttan och hyresvärdar bör utforma modeller för insatser och delaktighet från de boende – för att åstadkomma den typ av ansvarstagande och gemenskap som ofta finns i områden med ägda bostäder.
3. Det ska räcka med att en majoritet av hyresgästerna i en fastighet vill genomföra en ombildning till bostadsrätter.
4. Inför krav på både allmännyttiga och privata hyresvärdar att en andel av bostadsbeståndet upplåts som sociala bostäder som ska förmedlas efter behov och vara utspridda över kommunen.
5. Använd nya möjligheten till BID-samverkan och ge kommunerna statligt stöd för att rusta upp lokala torg och skapa upplysta lekplatser, för fler trygga och bostadsnära mötesplatser året runt.
6. Arbeta med områdespoliser och utlokaliserad socialtjänst, med hög närvaro och stor lokalkännedom – i kombination med ”hot spot policing”.

SKOLA MITT I BYN

Barn behöver – oavsett vilken bakgrund man har – en stabil och stimulerande vardag. I den vardagen finns hem och familj som centrala delar, men skola och fritid upptar mycket av barnens tid. Skolan kan man inte smita från – fritiden behöver erbjuda positiva miljöer. Kristdemokraterna menar att skolan bör få utrymme att agera som den centrala aktör den är i barns liv och användas som en väg att nå alla barn – men särskilt barn som behöver att skola och civilsamhälle kompenserar för bristande omsorg, stöd eller resurser i hemmet.

Det är viktigt att arbeta aktivt för att alla föräldrar ska förstå varför skolan är viktig och försöka arbeta tillsammans med föräldrar som inte naturligt har breda och starka sociala kontakter i samhället.

Många skolor har genom åren haft samarbete med kulturskolan eller idrottsföreningar för att erbjuda unga aktiviteter. Det ger eleverna möjlighet att exempelvis pröva olika typer av instrument, spela tillsammans med andra i orkester, i fotbollslag eller i teatergrupper och att göra det i anslutning till skoldagen. Kristdemokraterna vill se långsiktiga och omfattande samarbeten mellan skola, kulturskola och civilsamhälle, i syfte att förbättra ungas möjligheter till en meningsfull fritid och möjligheter att bygga positiva relationer både till jämnåriga och vuxna.

En viktig faktor för att motverka att unga hamnar snett är att de är i skolan och har en fungerande skolgång. Orsakerna till att man inte klarar skolan kan vara många och har ibland ingenting med själva skolan och skolformen att göra – men för den grupp unga som skulle ha förutsättningar att ha en fungerande och positiv skolgång – men som inte passar in i dagens one-fits-all-skolmodell, måste något göras. En bra start är att sätta en gräns för antalet elever som tillåts i så kallade särskilda undervisningsgrupper och ålägga varje kommun att utreda sitt behov av behandlande resursskolor. Kristdemokraterna vill så långt som möjligt satsa på ett få till ett fungerande samarbete mellan skola och föräldrar för att få till ett gemensamt och konsekvent bemötande av barn som återkommande bryter mot regler.

Vi menar att det också finns behov av att se över om skolan kan göras mer anpassningsbar till vissa elevers förutsättningar. Ett första steg är att tillåta så kallade No excusesskolor, som föräldrar och elever kan välja när behov finns av extra tydliga ramar.

Idag arbetar skolor med så kallad anpassad studiegång för elever som inte klarar skolans vardag och att nå alla mål. Kristdemokraterna vill utreda förutsättningarna för att skapa alternativa skolformer för barn med omfattande utmaningar. Dels att i någon form gå vidare med förslaget om en tvååring yrkesutbildning på gymnasienivå som utretts av regeringen och att vidta åtgärder för att få till ett fungerande lärlingssystem, exempelvis att ge företagen som tar emot lärlingar en ersättning motsvarande skolpengen. Dels utreda möjligheterna att låta elever i grundskolan få en anpassad timplan med fokus på särintressen eller arbetsformer som eleven klarar av, exempelvis hantverk, e-sport/digitala intressen, idrott eller kultur – och kunna avsluta grundskolan med godkända betyg.

Förslag:

7. Använda ”skolan-mitt-i-byn”-perspektivet med samarbete med föräldrar, kultur och föreningsliv.
8. Sätt ett tak på antalet elever i särskilda undervisningsgrupper och ålägg kommunerna att utreda behovet av behandlande resursskolor.
9. Möjliggör No excusesskolor i Sverige.
10. Stärk förutsättningarna för att driva så kallade Communityskolor – icke vinstdrivande skolor drivna av idéburna aktörer med höga förväntningar och stark koppling till lokalsamhälle och civilsamhälle.
11. Gå vidare med förslaget om en tvåårig yrkesutbildning på gymnasienivå och vidta åtgärder för att få till ett fungerande lärlingssystem.
12. Utred möjligheten att ge vissa elever en anpassad timplan med fortsatt möjlighet att avsluta grundskolan med godkända betyg.
13. Ge socialtjänsten i uppdrag att i särskilda fall placera personal i skolan för att koncentrerat arbeta med en enskild elevs problem.

JOBB SOM FÖREBYGGER

Vad som får en ung person att söka sig till eller lockas in i brottslighet är komplext. En del av problematiken handlar om möjligheten till status och snabba pengar. Det måste i sak mötas av tydliga ramar och överföring av sunda värderingar och realistiska förväntningar från vuxenvärlden. Kristdemokraterna menar att en del av detta arbete handlar om att skapa förväntningar på unga att arbeta och få en egen inkomst – och en vilja hos unga att få sitt första jobb och pröva på hur det är att få sitt första lönebesked.

Kristdemokraterna vill därför att kommunerna arbetar aktivt via egen verksamhet, sina allmännyttiga bostadsföretag i utsatta områden, via skolan och tillsammans med lokala näringslivet för att se till att det finns sommarjobb för alla unga, redan i högstadiet. I det arbetet är det viktigt att säkerställa att unga i första hand söker sommarvikariat i kommunal och privat sektor, och att kommunen därefter fyller på med meningsfulla sommarjobb och praktikplatser, gärna i samarbete med civilsamhället.

Förslag:

14. Alla ungdomar i högstadium och gymnasium får möjlighet att få ett sommarjobb eller en sommarpraktik, i ett samarbete mellan kommun, näringsliv och civilsamhälle.

FAMILJEN SOM FÖREBYGGER

Ingen människa är perfekt och alla kan göra fel. Samtidigt föds ingen till att bli kriminell och alla har ett ansvar för att välja det etiskt rätta. För detta krävs en moralisk kompass och den formas genom fostran, främst inom familjen. Kristdemokraterna har därför en bred familjepolitik som om den genomförs – kraftigt skulle utöka det generella stödet till föräldrar och stärka förutsättningarna för föräldrar att vara en aktör med samhällets förtroende i sina barns liv.

Barns och ungas risk för normbrytande och kriminellt beteende utvecklas självklart i ett samspel mellan olika faktorer. Familjen i sig kan för ett barn utgöra en riskfaktor, om man möter våld eller övergrepp i hemmet, får en inkonsekvent och hård uppfostran, har svaga familjeband, föräldrar med bristande engagemang, möter missbruk och psykisk ohälsa, lever i ekonomisk utsatthet eller har föräldrar eller syskon med en kriminell livsstil. Omvänt gäller förstås att föräldrar i de allra flesta fall innebär en skyddsfaktor, där saker som en stark anknytning till en eller båda föräldrarna, anknytning till mor- och farföräldrar, ett varmt och engagerat föräldraskap, en konsekvent och stödjande fostran samt föräldrars medvetenhet och motivation att ta emot stöd vid behov är nyckelfaktorer.

Familjen ses inom forskning och samhällsliv som en av de viktigaste aktörerna inom brottsprevention. Därför måste familjer som har behov få hjälp i den situation de befinner sig i och i relevant omfattning. Exempelvis beteendebaserade föräldraskapsstödsprogram, KBT-baserade färdighetsträningsprogram, strukturerad familjebehandling i öppenvård, samt insatser där det finns ett team runt barn och familj. Evidensbaserade metoder som föräldrastödsprogram, hembesök, föräldrautbildning och insatser för att stärka olika typer av stöd kring ett barn är några viktiga delar. En utmaning när det gäller familjerelaterade insatser är föräldrar som saknar förtroende för myndigheter, vilja eller kapacitet att ta emot stöd.

FLER FÖRÄLDRASTÖDSPROGRAM

De förebyggande och stödjande insatserna behöver stärkas i situationer där föräldrar och barn är i akut behov av hjälp när barn befinner sig på glid in i kriminalitet eller våld. För att minska föräldrars rädsla för och motstånd mot stödinsatser vill vi att föräldrastödsprogram ska erbjudas gemensamt av socialtjänst och skola, och att dessa ska erbjudas tidigt och i en omfattning som ger föräldrarna rätt verktyg att motverka problematiskt beteende hos sina barn. I föräldrastödsprogram kan man också involvera frivilligorganisationer som redan har kontakt med familjen, eller som skulle kunna bidra med insatser och nya sammanhang. En viktig aspekt av detta är att förskola och skola har en möjlighet att identifiera barn som återkommande bryter mot regler och har svårt att bygga positiva sociala relationer till andra. Ett stödprogram behöver därför innehålla verktyg där föräldrar och skola kan ha en gemensam strategi att bemöta barnet.

Förslag:

15. Bygga ut och satsa på föräldrastödsprogram via skolan, till familjer där barnen riskerar att hamna i kriminalitet.

FÖRÄLDRAR SOM SÄGER NEJ

Ibland uppstår situationer där skola, socialtjänst och polis ser att ett barn uppvisar ett problematiskt och riskfyllt beteende, medan föräldrar intar försvarsställning och inte ser problemen. Eftersom föräldrar har långtgående möjligheter att säga nej till insatser kan de bidra till att problemen eskalerar. I dessa fall måste socialtjänsten ha befogenheter att stötta mer i

vardagen genom att hämta barn som inte kommer till skolan eller använda former av tvingande insatser, så som handräckning av polis, vite när familjen inte följer eller bidrar i beslutade stödinsatser och i slutänden hot om tillfälligt omhändertagande av barnet. Kristdemokraterna har i regeringsställning vidtagit en rad åtgärder i denna riktning, så som möjlighet att utdöma vite och möjlighet för föräldrar att få tillfällig föräldrapenning när de deltar i insatser.

Det finns fall där föräldrar eller andra anhöriga otillbörligt försöker påverka myndigheters insatser, exempelvis vid omhändertaganden av barn eller i konflikter med skolan, blir personal och politiker på olika sätt hotade. Det är ett mycket allvarligt problem, både för att det hotar det sätt på vilket en demokrati fungerar och för att det finns risk för att de beslut som vore bäst för det enskilda barnet inte blir fattade. För att skapa ökad trygghet för personal och politiker, vill Kristdemokraterna att myndigheten tydligt ska stödja enskilda medarbetare och politiker i rättsprocesser – för att markera att en anmälan inte är en personlig fråga.

Förslag:

16. Utveckla metoder för att nå föräldrar som misstror sociala myndigheter för att bygga upp förtroendet för insatser som familjen behöver och har rätt till.
17. Socialtjänsten ska ha möjlighet att använda tvingande insatser för att kunna etablera ett samarbete med föräldrar som inte ser sitt barns problematiska beteende.

FÖRSUMMANDETS FÖRBANNELSE

En central riskfaktor är om föräldrarna brister i engagemang och försummar sina barn. De involverar sig inte i eller intresserar sig för barnet och vad som händer i hans eller hennes liv, varken i skolan eller på fritiden. Ibland ett uttryck för en relation som brister i kärlek. Ibland en relation med kärlek och omsorg, men med en oförmåga som resulterar i försummelse. Risken för normbrytande beteende är högre hos barn och unga som växer upp med föräldrar som inte visar värme, tillgivenhet och har förmåga att skapa ramar och gränssätta. Bristande engagemang leder också till att föräldrarna inte är insatta i barnets förehavanden, till exempel var barnet är, vad han eller hon gör och vilka han eller hon umgås med. Föräldrarna kan ha svårt att skapa ett familjeklimat som uppmuntrar till att barn delar med sig av vad som händer dem i deras dagliga liv. Ibland leder det till att de i stället utvecklar ett mönster av övervakning och kontroll. Denna riskfaktor får generellt större betydelse ju äldre barnet blir. Enskilda insatser för att komma åt försummandets förbannelse är svårt att hitta och en stödinsats runt en familj och ett barn är ofta inriktat på att det ska finnas ett grundläggande intresse att hjälpa till – men alla funktioner runt ett barn, från civilsamhälle till barnavård, skola, BUP, polis och socialtjänst, måste ha ögonen på denna riskfaktor och försöka engagera föräldrarna eller göra insatser för att kompensera föräldrarnas försummelse.

När samhället omhändertar ett barn, är det ett oerhört stort beslut. Trots att ett omhändertagande alltid görs i barnets intresse, skapas en ny potentiellt konfliktfylld och livspåverkande situation. Antalet omhändertagna barn varierar över tid, men antalet omhändertagna enligt LVU har ökat de senaste åren medan frivilliga insatser minskat. Kristdemokraterna har i regeringsställning föreslagit en rad förbättringar av lagstiftningen och stödet till familjehem. Kristdemokraterna menar att det finns ett behov av att ha en övergripande utredning kring omhändertaganden enligt LVU och frivilliga insatser för att få en bättre bild av hur kommunerna arbetar med omhändertaganden – och huruvida utvecklingen vad gäller unga och kriminalitet ändrat förutsättningarna för hur man kan skydda dem.

Förslag:

18. Se föräldrars försummelse av sina barn som en riskfaktor som i sig kan kräva insatser för att stödja en familj eller ett barn.
19. Utred hur förutsättningarna för omhändertagande av barn förändrats över tid

FLYTTA HELA FAMILJER

I de fall då barn redan hamnat i klorna på kriminella gäng och där närmiljön är en risk i sig – men där föräldrarna är beredda att göra allt de kan för att bryta ett barns destruktiva bana – vill Kristdemokraterna göra det möjligt att flytta hela familjer till en ny ort. Detta som ett alternativ till tvångsomhändertagande av barn och som ett alternativ till hopplösa sociala sammanhang.

Förslag:

20. Inrätta ett nationellt omflyttningsprogram för familjer som behöver hjälpa sina barn att helt byta miljö för att kunna slå sig fritt från gäng och en kriminell livsstil.

STÖD TILL HELA FAMILJEN

En del barn som lockas in i kriminalitet har föräldrar som vill – men inte kan – stötta sina barn. I många fall kan dessa föräldrar få hjälp av familjestödjare, genom samtal eller utbildningar. Men för några, där föräldrar hamnat i en kris på grund av sitt barns situation, har föräldrarna själva svårt att hitta strukturer och rutiner – som ofta är något som ett barn både behöver från sin omgivning och själv behöver lära sig. Kristdemokraterna menar att Socialtjänsten behöver prioritera insatser som vänder sig till hela familjen – vilket är resurskrävande men ofta ger bättre resultat än alternativa insatser.

Ett sådant exempel är MST-team, där olika professioner arbetar i familjernas vardag under ett antal månader för att stärka stödet kring ett barn – och barnets egna förmågor.

Sverige har i begränsad omfattning prövat att använda den så kallade TFCO-metoden för barn med bred och allvarlig problembild. Kristdemokraterna vill utreda om det finns förutsättningar att införa former för en ny sorts barnbyar baserat på TFCO där man gör koncentrerade och omfattande insatser kring en hel familj. Detta där det finns förutsättningar att stödja föräldrar som riskerar att få sina barn omhändertagna eller redan har fått dem omhändertagna, där de under en tid ska kunna bo med sina barn för att få intensivt och strukturerat stöd till alla i familjen. Det handlar om situationer där allt i en familjs tillvaro måste hanteras på en och samma gång – en fungerande skolgång, fungerande rutiner, fungerande gränssättning, fungerande socialt nätverk, meningsfull fritid och olika typer av psykosocialt stöd.

Förslag:

21. Prioritera upp insatser som riktar sig till familjen i deras vardag för att bygga stöd runt och bryta destruktiva mönster hos ett barn, exempelvis MST-team.
22. Utred en ny sorts barnbyar baserat på TFCO-metoden – där hela familjer med barn i riskzon eller i kriminalitet och som behöver insatser utöver vad som är möjligt i hemmiljön, kan få intensivt stöd att skapa struktur, rutiner och socialt fungerande tillvaro.

BARN MED DRÖMMAR

Barnsoldater. Unga som utsätts för brott. Idag diskuteras frågor kring våld, grov kriminalitet och låg ålder på ett sätt som aldrig behövts tidigare. Som kristdemokrater vill vi alltid lägga ett extra stort fokus på föräldraansvar, men det finns situationer där barn och unga hamnar snett trots att föräldrar gör allt rätt – och situationer där föräldrarna själva är en del av problematiken.

Det är därför viktigt att stöd till föräldrar också kompletteras med ett direkt stöd till barn som är på väg in i kriminalitet – och med tydliga konsekvenser för barn och unga som begår brott. Därför har Kristdemokraterna exempelvis accepterat att tillfälligt sänka straffbarhetsåldern till 13 år för barn och unga som begår de allvarligaste brotten, så som mord. Det innebär att dessa barn och ungdomar får avtjäna sina straff på särskilda barn- och ungdomsavdelningar i fängelse, där möjligheten finns till skolgång och vårdinsatser så att unga kriminella kan bryta sin kriminella bana och finna en väg tillbaka till en vardag utan brott och våld.

Polisen driver i ett fåtal kommuner ett program, Rätt kurva, där polisen identifierar unga som är på glid – och tillsammans med socialtjänst, näringsliv och civilsamhälle arbetar för att bryta en negativ spiral och skapa en positiv utveckling för det enskilda barnet/ungdomen. Fokus ligger på stöd för att stärka den unge och aktivera/bygga nätverk runt denne. Fokus ligger på talang och positivitet och programmet är av naturliga skäl frivilligt att delta i för den unge. Kristdemokraterna menar att denna typ av program måste spridas och erbjudas fler barn och unga som är mottagliga för förebyggande insatser.

Eftersom stora delar av en meningsfull fritid för unga bedrivs av civilsamhället, menar Kristdemokraterna att politik och myndigheter måste göra mer för att aktivera den kraften och möjliggöra för fler att få en meningsfull fritid och ett positivt nätverk runt sig. Civilsamhället har dessutom särskilt stora möjligheter att arbeta brett för att bygga en infrastruktur av gemenskaper och verksamheter som kan verka brottsförebyggande. Kristdemokraterna vill att kommuner jobbar med sociala kontrakt (eller IOP för omfattande uppdrag) för civilsamhället för att växeldra mellan civilsamhällets verksamheter och det som anordnas eller finansieras av kommunen. Vi menar också att ett större projekt för att hitta former för mentorskapsprogram för unga, gärna i samarbete mellan skola och civilsamhälle. Mentorskapsprogram skulle kunna verka kompensatoriskt för unga som saknar naturliga nätverk för att hitta och förverkliga sina drömmar. I ett sådant program kan man identifiera och definiera mål för yrkesval eller intressen – och få unga att förstå vad som realistiskt krävs för att nå målet, i form av utbildning, erfarenheter och kontakter.

Förslag:

23. Sprid förebyggande program för att samverka kring unga på glid, exempelvis polisens ”Rätt kurva” så att arbetsmetoder och insatser finns i samtliga kommuner.
24. Inrätta mentorskapsprogram tillsammans med civilsamhället.
25. Upprätta sociala kontrakt eller IOP med civilsamhället, med uppgiften att driva fritidsverksamhet för unga.

SATSNINGAR PÅ PSYKIATRIN

Bland de som avtjänar ett fängelsestraff är det betydligt vanligare med en neuropsykiatrisk diagnos än bland befolkningen i stort. ADHD tros vara väsentligt vanligare och bland unga lagöverträdare är det mycket vanligt. Samtidigt finns det, enligt Socialstyrelsen som utrett saken på regeringens uppdrag, sannolikt en kraftig underdiagnostisering av uppförandestörning och trotssyndrom, och därmed också underbehandling. Barn som alltså ofta missas i vården, där de inte får diagnos alls eller hamnar under andra diagnoser som ADHD. Trotssyndrom och uppförandestörning kännetecknas av varaktiga svårigheter med känsloreglering, ilska, aggressivitet, och vid uppförandestörning även normbrytande beteenden. Utan behandling kan problemen förvärras över tid. Forskning visar att barn med dessa diagnoser löper kraftigt ökad risk för psykisk ohälsa, skolmisslyckanden, placering utanför hemmet och senare även kriminalitet. Det finns även regionala skillnader. Det är angeläget med ökad kunskap hos de vårdinstanser som möter barn och unga, som BVC, BUP, elevhälsan och primärvården.

Psykiatrin kan spela en större roll för att förebygga brott. 30 procent har innan dom varit i kontakt med psykiatrisk öppenvård. Bland de som har lägst återfall i brott finns de som varit föremål för rättspsykiatri. Det kan vara ett tecken på att tidiga insatser från psykiatrins sida skulle kunna verka mer brottsförebyggande än idag. De stora satsningar på psykiatrin som Kristdemokraterna gjort i regeringsställning behöver därför kompletteras med nya verktyg för psykiatrin, särskilt för att fånga upp de som idag faller mellan stolarna. Kristdemokraterna vill bland annat se en ökad satsning på insatser som behövs mellan öppenvård och psykiatrisk tvångsvård – mellanvårdsformer – för att förhindra bland annat suicid, självskador och våldshandlingar samt insatser för att minska den ojämlikhet som idag finns i vården beroende på var i landet man bor.

Kriminalvårdens möjlighet att erbjuda psykiatrisk vård måste stärkas. Det är ett stort problem att den hjälp personer med psykisk ohälsa och psykiatriska diagnoser kan få i fängelset – eftersom relativt få blir föremål för rättspsykiatrisk vård - idag är mycket begränsad. Därtill fungerar

övergången från fängelse till frihet fungerar dåligt –ofta försvinner den behandling man faktiskt fått när straffet är avtjänat.

Förslag:

26. Öka kapaciteten och antalet platser i den eftersatta vuxenpsykiatrin.
27. Förbättra möjligheten till insatser inom psykiatrin, innan man är i behov av att uppsöka psykakuten.
28. Förbättra metoderna för att bedöma riskerna för att en person är en fara för sig själv eller andra.
29. Öka möjligheten till öppen psykiatrisk tvångsvård där man exempelvis i samband med utskrivning från slutenvården åläggs att upprätthålla vissa kontakter eller medicinering.
30. Öka kriminalvårdens samordning med psykiatrin, både under och efter en persons fängelsetid.
31. Göra övergången från BUP till vuxenpsykiatrin för den som fyller 18 år smidigare och säkerställa att tidigare insatser kan följas upp och fullföljas.
32. Satsa på barn- och ungdomspsykiatrin, skapa en sammanhållen barn- och ungdomshälsovård och inför en särskild elevhälsogaranti.

POLISEN OCH VERKTYGEN

Sverige har fått fler poliser. Polisen har också fått nya verktyg för att utreda brott. Det är bland annat ett resultat av Kristdemokratiska initiativ och satsningar som vi drivit i regeringsställning. Vi vill fortsätta att utveckla polisens verktyg, både för att förebygga och beivra brott.

LIKSTÄLL SOCIALA MEDIER MED FYSISKA TORG

En allt större del av brotten planeras och begås i en mobiltelefon och det vanligaste sättet för gängen att rekrytera unga till att begå brott sker i en app. En del av hur vi brukade tänka kring brottsbekämpning, integritet och det fria ordet i en analog värld har följt med in i digitaliseringen. Eftersom mobilerna började som telefoner och sociala medier var en ny väg för det fria ordet och den fria informationen, blev det också naturligt att utgå från att integriteten i mobilen skulle vara lika hög som i ett telefonsamtal eller ett brev du skickat på posten.

Det har blivit allt mer uppenbart att digitaliseringen har förändrat samhället – och brottsligheten har dragit fördelar av det. Mycket har gjorts för att försvåra för gängen, till exempel vad gäller möjligheterna till avlyssning.

Kristdemokraterna menar också att det är dags att börja betrakta sociala medier på samma sätt som vi skulle betrakta polisens arbete på ett fysiskt torg. Att stoppa gängens rekrytering handlar ytterst om att skydda våra barn. Kristdemokraterna arbetar redan för att begränsa ungas tillgång till sociala medier och krypterade appar. I regeringsställning har vi vidtagit åtgärder som innebär att myndigheter ska kunna besluta att innehåll som används för att rekrytera till brott tas bort från plattformar – snabbt, i vissa fall inom en timme. Plattformar som inte tar ansvar ska kunna mötas av sanktioner.

Gängen är dock snabbrörliga och anpassar sig direkt. När ett inlägg tas bort dyker nästa upp. Därför måste kampen mot den digitala brottsligheten fortsätta utvecklas. Sverige kan inte ha ett rättsväsende som halkar efter när kriminaliteten flyttar online. Vi vill därför också ge polisen möjligheter att agera i realtid på nätet, när de misstänker brottslig aktivitet via sociala medier och digitala kanaler, inklusive darknet. Polisen ska exempelvis ha möjlighet att omedelbart kunna stänga ned chattar eller annonser där gängen arbetar för att rekrytera unga in i kriminalitet eller locka dem att begå brott mot betalning. Som en del av detta menar vi också att polisen ska ha rätt att använda skadlig kod för att hindra brottslingar från att använda chattar och sociala medier i sin brottsutövning och rekryteringsverksamhet. Men det är också centralt att förstå att dessa

möjligheter för kriminella gäng och andra att bedriva rovdrift på barn möjliggörs av den infrastruktur som en smartphone innebär. 8-, 9-, och 10-åringarnas tillgång till denna innebär att det finns en stor mängd mottagare av dessa annonser, dygnet runt. Att skjuta upp smartphone debuten är därför också centralt för att vända utvecklingen.

Förslag:

33. Ge polisen fler verktyg för att kunna agera i realtid på nätet, när de misstänker brottslig aktivitet via sociala medier och digitala kanaler.
34. Ge polisen möjlighet att använda så kallad skadlig kod som ett verktyg i brottsbekämpningen.
35. Begränsa ungas tillgång till sociala medier och krypterade appar.
36. Öka polisens digitala närvaro och digitala patrullering och tillsätt en utredning kring vilka ytterligare verktyg som behövs för att denna typ av polisverksamhet ska bli så effektiv som möjligt.
37. Kommuner bör inrätta fältassistenter som arbetar på nätet i syfte att förebygga att barn och unga dras in i kriminalitet.

AI, KAMEROR OCH ANSIKTSIGENKÄNNING

Sverige har jämfört med exempelvis Storbritannien ett lågt antal kameror som polisen kan använda för spaning och bevisföring. Kristdemokraterna vill att polisen ska kunna få använda flera kameror på centrala platser, samt ingå avtal med andra myndigheter, företag och fastighetsägare om möjligheten att få tillgång till deras kameror i polisens eget system.

En längre debatt har också förts på europeisk nivå om möjligheten att använda kameror för ansiktsigenkänning. Kristdemokraterna menar att det är självklart att kameror ska kunna användas tillsammans med ansiktsigenkänning vid grova brott, exempelvis terrordåd. Vi menar också att ansiktsigenkänning bör introduceras som utredningsverktyg, för att efter åklagar- eller domstolsbeslut kunna användas i spaningsverksamhet och kartläggning av organiserad brottslighet.

Förslag:

38. Utöka antalet kameror som polisen kan använda, exempelvis genom avtal med myndigheter, företag och fastighetsägare.
39. Utveckla metoderna för ansiktsigenkänning vid exempelvis pågående terrorattentat, men också för spaning och kartläggning av kriminella nätverk.

NÄRMARE SAMARBETE MELLAN POLIS OCH SOCIALTJÄNST

Sekretessen mellan myndigheter har i olika steg arbetats bort i syfte att bättre kunna göra tidiga insatser mot kriminalitet och för att förbättra samarbetet myndigheter emellan. Redan innan dessa förändringar gjordes finns exempel på där polis och socialtjänst försökt integrera sina verksamheter bättre, bland annat genom att dela lokaler. När sekretessen nu fungerar på ett sätt som gynnar samarbete och informationsdelning, vill Kristdemokraterna se fler kontor som delas av polis och socialtjänst och mer gemensamt arbete mellan polis och socialtjänst ute på fältet. Genom ett närmare samarbete och möjligheter att reagera omedelbart på en situation eller efter ett möte med en ung kriminell eller dennes familj, kan det förebyggande arbetet stärkas och insatser göras tidigare.

Ett närliggande område rör de så kallade Barnahus som finns, där bland annat polis, socialtjänst och vård samverkar på en och samma plats för att möta unga som är utsatta för brott. Kristdemokraterna menar att tillgången till, liksom kvaliteten mellan olika Barnahus varierar på ett sätt som inte är acceptabelt.

Förslag:

40. Skapa större förutsättningar för polis och socialtjänst att arbeta tillsammans – i gemensamma lokaler och gemensamma grupper.
41. Öka kvaliteten, likvärdigheten och tillgången till Barnahus.

SAMMA BARNJOURNAL FÖR ALLA

Det är många myndigheter som har möjlighet att upptäcka orosmoment i ett barns eller en familjs liv. Idag finns ett system med orosanmälningar till Socialtjänsten, gemensamma möten kring ett barns behov och ökade möjligheter att bryta sekretessen myndigheter emellan. Men det skapar inte självklara möjligheter till flaggning för barn i behov av stöd hos flera myndigheter samtidigt. Kristdemokraterna vill därför utreda förutsättningarna för och fördelarna med att införa en sammanhållen barnjournal, där olika myndigheter för anteckningar i ett och samma system – för att möjliggöra en automatisk flaggning av destruktiva och oroväckande mönster i ett barns liv. Detta bör ses som en möjlighet att nyttja digitaliseringen och AI till gagn för enskilda barn och samhällets möjligheter till förebyggande insatser. En sammanhållen barnjournal bör utformas med starkt integritetsskydd, tydlig behörighetsstyrning och begränsad åtkomst till känsliga personuppgifter.

Förslag:

42. Skapa sammanhållna barnjournaler mellan vård, mödravårdscentral, barnavårdscentral, skolhälsovård och socialtjänst för att tidigt kunna upptäcka barn i riskzon.

FLER MÖJLIGHETER TILL UTBILDNING AV POLISER

Den vanligaste vägen in i polisyrket är genom utbildning på olika universitet och högskolor – en utbildning som av tradition fokuserar på arbete i yttre tjänst. Det har väckts olika förslag för att göra utbildningen bredare för att bättre fånga in de olika typer av arbetsuppgifter som en polis kan möta genom arbetslivet. Kristdemokraterna menar att en utredning bör tillsättas för att se hur man kan stärka kvaliteten på polisens utbildning och hur man kan skapa flera utbildningsspår för den som vill bli polis, exempelvis en grundutbildning som kompletteras med en inriktning, så som yttre tjänst, utredning eller polisinsatser på nätet. En utredning bör särskilt titta på fördelarna med att samla alla polisutbildningar under Polishögskolan för att mer likna hur Försvarsmakten och Försvarshögskolan fungerar – för att bedriva forskning och samlat utveckla kurs- och utbildningsutbudet, med syfte att öka kvalitet, bredd och status på utbildningarna.

Förslag:

43. Utreda hur kvaliteten och bredden på polisutbildningen kan utvecklas.
44. Utreda möjligheten till specialiseringar inom polisutbildningen.

PRIORITERA UPP TULLENS VERKTYG

Mängden gods som passerar Sveriges gränser har ökat dramatiskt de senaste åren, bland annat på grund av ökad handel med billiga varor från bland annat Kina. Därtill har smugglingen ökat och trots ökade resurser och beslut om exempelvis ett ökat antal scannrar för att kunna röntga hela containrar i jakt på smuggelgods, ligger Sverige efter. Tullen behöver fortsätta att prioritera arbetet i svenska hamnar, där införsel av smuggelgods till stor del sker.

Förslag:

45. Säkerställ finansieringen för att utöka antalet fasta och mobila skannrar.

46. Satsa på att ytterligare fördjupa Tullverkets samarbete med andra länder, för ökat informations- och underrättelseutbyte.

SYSTEMHOTANDE BROTTSLIGHET

Välfärden och offentlig verksamhet verkar vara av allt större intresse för den organiserade brottsligheten. Infiltration och kopplingar till välfärdsföretag är i sak ett hot mot välfärden i sig, men också systemhotande. Hur ser fenomenet ut och vilka åtgärder gör regeringen? Vilka ytterligare insatser kan göras och hur ser man till att kampen mot gängen inte drabbar och försvårar för enskilda aktörer i välfärden? Tillstånd för utgivningsbevis och publicering av personuppgifter på nätet måste också begränsas.

STOPPA UTBETALNINGAR TILL VÄLFÄRDSBROTTSLINGAR

Sverige har fått nu en central myndighet med information om och förfoganderätt över statliga välfärdsutbetalningar. Det första viktiga steget för en kommunal anslutning till Utbetalningsmyndigheten har tagits under mandatperioden, men Kristdemokraterna vill att uppdraget utökas till att gälla alla offentliga utbetalningar och även omfatta utbetalningar som sker till föreningslivet. Vi vill ge myndigheten möjligheter att kunna stoppa, skjuta upp eller frysa utbetalningar i realtid vid misstanke om fel eller brott, baserat på avancerad dataanalys och samkörning av register.

Åklagarmyndigheten ska också få befogenhet att stoppa utbetalningar till företag, föreningar och stiftelser som utför tjänster inom välfärdssystemen, så som LSS-verksamhet, HVB-hem, omsorg eller vård – och snabbutreda brottsmisstankar och misstankar om kopplingar till organiserad brottslighet. För att skydda brukare från risken att stå utan den välfärdstjänst som man är i behov av, ska verksamheten också vid behov kunna tvångsförvaltas under utredningstiden. Åklagarmyndigheten ska efter utredning kunna utfärda interimistiska näringsförbud och häva kontrakt för att snabbt få bort denna typ av företags- och välfärdsbrottslighet. En rätt för företag och företagsägare att överklaga beslut ska därefter finnas – med krav på att göra det trovärdigt att misstankar om exempelvis kopplingar till organiserad brottslighet inte finns. Att utöka möjligheterna till kontroll och framför allt att snabbare kunna stoppa oseriösa och rent kriminella aktörer är nödvändigt för att skydda brukare, tilltron till välfärdstjänsterna och kommer att gynna alla seriösa aktörer som behövs inom välfärdssektorn.

Förslag:

47. Utveckla verktygen för den nya centrala myndigheten för utbetalningar, med målet att omfatta samtliga offentliga välfärdsutbetalningar och möjligheter att agera snabbt vid misstanke om fel.
48. Ge Åklagarmyndigheten befogenhet att stoppa utbetalningar till och häva kontrakt med företag, föreningar och stiftelser som utför tjänster inom välfärdssystemen och som misstänks för brott eller kopplingar till organiserad brottslighet.

PARALLELLSAMHÄLLEN, HEDERSKULTUR OCH RÄTT

När en kvarts miljon svenskar lever under hedersförtryck och det kommer rapporter om parallell rättsskipning, moralpoliser och personer som nekas skilsmässa av religiösa ledare är det ett varningstecken på att det svenska rättssamhället är utmanat och enskilda personers rättigheter ifrågasatta. Det offentliga Sverige måste därför sätta upp ramar och hinder för de som utmanar rättstryggheten för landets invånare. Vi vill därför göra det straffbart att arrangera och delta i parallella rättegångar (med undantag för den som är ett offer i en sådan process) och göra det straffbart att arrangera sådana.

En liknande företeelse, men på helt andra grunder, är framväxten av så kallade aktivklubbar – dit unga personer rekryteras in i högerextrema miljöer, med värderingar som är främmande för

flertalet och med aktiviteter som liknar uppbyggandet av grupper med våldskapital eller rent av milisverksamhet.

Förslag:

49. Gör det straffbart att arrangera och delta i parallella rättegångar (med undantag för den som är ett offer i en sådan process) och göra det straffbart att arrangera sådana.
50. Förbjud de så kallade aktivklubbarna.

ANTISEMISTISM

Hamas attack mot Israel och det efterföljande kriget i Gaza har lett till att antisemitismen åter visat sitt fula tryne i offentligheten. Judar har mött hat, hot och utsatts för hatbrott i en allt högre utsträckning. Detta måste samhället reagera och agera mot. Trots att man kunnat konstatera antisemitiska uttryck i skydd av exempelvis demonstrationståg, ser vi inte att brott utreds och människor lagförs. Kristdemokraterna har därför krävt att lagen som ska skydda från antisemitiska hatbrott måste utvärderas och eventuellt ses över. Förståelsen för hur modern antisemitism ser ut behöver också öka i Myndighetssverige. Lagstiftningen behöver också ses över, så att den som döms för hets mot folkgrupp och inte är svensk medborgare också döms till utvisning.

Kristdemokraterna föreslår också att det införs ett skydd för särskilt utsatta nationella minoriteter, en särskild skyddsstatus, som idag skulle vara aktuell för den judiska gruppen i Sverige. En särskild skyddsstatus skulle betyda att stat och kommun har skyldighet att förstärka skyddet för judiska skolor, äldreboenden och församlingar med mera, som går utanför den vanliga finansieringen via ordinarie skolpeng, äldreomsorgspeng eller föreningsstöd.

Ökad säkerhet innebär dock inte automatiskt ökad trygghet. Kristdemokraterna menar därför att arbetet mot antisemitism måste vara långsiktigt, med målet att inte behöva poliser och murar till skydd för minoriteter.

Förslag:

51. Utvärdera hur skyddet mot hatbrott fungerar i praktiken och se vid behov över lagstiftningen.
52. Inrätta en särskild skyddsstatus för utsatta nationella minoriteter.

STRAFFET OCH NÅDEN

Kristdemokraterna har varit drivande för att höja straffen för de allvarligaste brotten – vilket vi varit med och förverkliga i regeringsställning. Inför kommande mandatperioder finns det anledning att ytterligare se över hur rättsväsendet arbetar med att förebygga, utreda och döma människor för brott mot särskilt utsatta grupper.

Kristdemokraterna menar också att vårt sätt att tänka kring brott, straff och möjligheten för brottslingar till upprättelse bör förändras, om inte i grunden, så att det blir tydligt vad man blir dömd för och vad det motsvarar i straffvärde – men med större möjligheter att be om nåd från samhället.

BROTT MOT ÄLDRE

Bedrägerierna ökar och äldre är en av målgrupperna. Känslan av att vara jagad av telefonbedragare, kapare av konton på sociala medier och e-postlurendrejare är för många äldre en realitet.

Bedrägerier drabbar i dag många äldre både ekonomiskt och känslomässigt. Den trygghet som många byggt upp under sitt liv kan raseras på minuter och förbytas i en känsla av utsatthet och

skam. Detta leder till att många brott aldrig anmäls över huvud taget. I vissa fall kan det gå ännu värre, som att banker helt sonika väljer att avsluta äldres konton efter att bedrägeri uppdagats. Kristdemokraterna vill därför att både avsändande och mottagande banker ska tvingas att dela på ansvaret att ersätta kunder som utsatts för bedrägerier. Den avsändande banken ska inom skälig tid ersätta kunden, men har därefter rätt att kräva att mottagande bank återbetalar minst halva beloppet, såvida inte mottagande bank kan påvisa att skäliga åtgärder vidtagits för att förhindra bedrägeriet. Denna modell stärker skyddet för äldre genom att öka bankernas incitament att förhindra brott.

Förslag:

53. Tvinga banker att ta större ansvar vid bedrägerier för att på ett skäligt sätt ersätta den drabbade kunden.

VÅLDTÄKTER OCH ÄLDRE KVINNOR

Under de senaste åren har det gjorts 400 anmälningar om våldtäkt mot äldre kvinnor. Våldtäkter som till stor del begåtts hemma hos kvinnan, av en yngre person man inte känner. När polisen tittat på några av fallen är det uteslutande anmälningar mot hemtjänstpersonal. Polisen säger också att mörkertalet antagligen är stort, eftersom många äldre är dementa, uppfattas som förvirrade och därför inte tas på allvar om sin omgivning. De kvinnor som utsätts är inte siffror i anonym statistik. Bakom varje misstanke, varje åtal, finns en människa av kött och blod. Kvinnor som släppt in någon i sitt hem för att ta hand om vardagssysslor – situationer som ibland är både intima och sköra. Vi måste minimera risken för att kvinnor ska bli våldtagna av personal i hemtjänst och på äldreboenden.

Förslag:

54. Utöka rätten för arbetsgivare i vård och omsorg att begära utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret när åtal väckts, med en rätt att begära utdrag av redan anställd personal.
55. Inrätta ett nationellt avstängningsregister för personal inom vård, skola och omsorg – så att misstänkta personer inte kan komma undan genom att ständigt byta jobb.
56. Äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdsituationer.

MÄNS VÅLD MOT KVINNOR OCH BARN

Varje dag får tusentals kvinnor och barn skydd på landets kvinnojourer. Antalet anmälda våldtäkter och hedersbrott har på senare tid ökat. Det behövs kraftfulla verktyg – vilket Kristdemokraterna i regeringsställning redan medverkat till – såsom utvidgat kontaktförbud och att rättsväsendet ska prioritera snabb och effektiv handläggning. Utvecklingen av dessa verktyg bör fortsätta, bland annat genom att utvärdera effekten av de utvidgade möjligheterna till kontaktförbud och överväga en ytterligare utvidgning, liksom att införa möjligheten till områdesarrest, i syfte att begränsa förövarens rörelsefrihet och öka tryggheten för offren.

Vi vill även uppmuntra frivilligorganisationernas arbete med utsatta personer genom att ge dem goda förutsättningar att arbeta, bland annat genom att se till att kommunerna säkrar tillgången till lokaler, skyddade boenden och handledare och har möjligheter att leva upp till de nya krav som ställs på verksamheten.

Sexuellt våld orsakar stort lidande för den som drabbas och innebär därtill stora kostnader för samhället. För att minska detta problem är det avgörande med förebyggande insatser, särskilt riktade mot personer med ökad risk att begå sexuella övergrepp. Det finns idag insatser för denna grupp, så som PrevenTell och vård men det är stora skillnader på tillgång och kvalitet över landet. Vi vill därför satsa ytterligare på det nationella kunskapscentret mot sexuellt våld, som kan stötta vården med kunskap och kompetensutveckling. Centret ska kunna samla forskning,

leda samarbeten och kunskapsutbyten samt bidra till att förbättra både behandling och förebyggande insatser mot sexuellt våld.

Inom EU finns förslag om att inrätta ett center för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Centret ska bland annat fungera som en knutpunkt för att koppla samman, utveckla och dela kunskap, utveckla forskning i framkant om upptäckt och förebyggande, samt ge råd till nationella och EU-politiska beslutsfattare om nödvändiga åtgärder. När det gäller stöd till offer kommer centret att arbeta nära nationella myndigheter och globala experter för att säkerställa att offer får det stöd de behöver. Kristdemokraterna ställer sig bakom detta EU-initiativ.

Kristdemokraterna menar att brott som riktas mot barn och har sexuell karaktär generellt har allt för låga straff. Straffskalan bör därför justeras uppåt och personer som begår grov våldtäkt, grovt sexuellt övergrepp, grovt barnpornografibrott och upprepade köpa av sexuell tjänst av barn ska kunna dömas till livstids fängelse.

Stora delar av polisens information hanteras idag utan hjälp av exempelvis AI. Material från olika ärenden, digitala spår, alias, registreringsskyltar och kommunikation i sociala medier hade kunnat kopplas ihop snabbare med mer avancerade digitala verktyg. Med nya analysverktyg kan polisens utredare få bättre underlag, snabbare överblick och möjlighet att upptäcka samband. Kristdemokraterna menar att större fokus de kommande åren måste läggas på att utveckla polisens verktyg och få en bättre avvägning mot det integritetsskydd som hittills hindrat en del av utvecklingen. En typ av brott där utredningar skulle kunna förbättras och skyndas på avsevärt är sexualbrott mot barn. Polisen bör därför få möjlighet att använda analysverktyg som matchar brottsligt bildmaterial mot passregister för att identifiera barn som utsätts för sexualbrott.

Förslag:

57. Utvidga möjligheterna till kontaktförbud, ge förövare områdesarrest och använd alltid fotboja för att säkerställa att förbudet efterlevs.
58. Kommunerna måste säkerställa att den hjälp som finns för kvinnor och barn på flykt från våld är tillgänglig och att förutsättningarna finns för exempelvis kvinnojourer att leva upp till de krav och förväntningar som finns.
59. Gemensam vårdnad ska som huvudregel inte vara aktuellt om det finns en dom om kontaktförbud eller våld i familjen.
60. Hotade kvinnor ska erbjudas försvarssprej och självförsvarskurser.
61. Kräv kemisk kastrering som villkor för villkorlig frigivning för dömda våldtäktsmän och pedofiler med hög återfallsrisk.
62. Säkerställ att det finns utbildningar för polis och åklagare i att hantera sexualbrott och våld.
63. Gör satsningar på det nationella kunskapscentret mot sexuellt våld.
64. Skärp straffen för sexualbrott mot barn, där livstids fängelse ingår i straffskalan vid grova brott.
65. Ge polisen möjlighet att använda analysverktyg som matchar brottsligt bildmaterial mot passregister för att identifiera barn som utsätts för sexualbrott.

UTVISNINGAR

Debatten om vem som ska utvisas efter att man fällts i domstol är intensiv. Kristdemokraterna har i regeringsställning tagit initiativ till förändringar som ska leda till fler utvisningar än tidigare. En dömd våldtäktsmäns med utländskt medborgarskap ska inte ha rätt att vara kvar i Sverige oavsett om man är i Sverige med arbetsvisum, som flykting eller som turist. Brott som man dömts till fängelse för, ska också leda till att man utvisas.

Ett problem som funnits under lång tid är de personer som fått ett beslut om att man inte har rätt att vistas i Sverige, men som inte kan avvisas på grund av att deras länder inte tar emot dem.

Det leder till att många människor hamnar i limbo och där åtgärder så som att placera avvisade personer i särskilda boenden, leder till att många bor där i många år, utan att kunna avvisas. Sverige har ett intresse av att ha ordning och reda i migrationspolitiken och att kunna verkställa utvisningar.

Förslag:

66. Utländska medborgare som döms till fängelse, ska efter avtjänat straff som huvudregel utvisas ur landet.
67. Sverige bör undersöka möjligheterna att utvisa personer till annat land än hemlandet – i samarbete med mottagarlandet – för att därifrån ta sig till hemlandet eller hitta annat land för permanent boende.
68. Sverige bör utöka sitt samarbete med länder dit Sverige vill avvisa personer, men där hemlandet inte tar emot dem – i syfte att kunna verkställa utvisningar.

FÄNGELSESTRAFF, FÄNGELSETID OCH FÄNGELSEINNEHÅLL

Kristdemokraterna har drivit på för längre fängelsestraff för grova brott. Det har lett till fler fängelseplatser och nya utmaningar för Kriminalvården. Vi vill därför säkerställa att Kriminalvårdens sociala insatser hänger med i utvecklingen. Det är särskilt angeläget när allt fler yngre blir inlåsta för brott de begått – och för de som ska sitta bakom lås och bom. Särskilda satsningar bör i det sammanhanget göras på samverkan med civilsamhället och lokala näringslivet. Unga brottslingar i skolåldern bör också ges möjlighet till särskilda insatser via civilsamhället, för att få hjälp med studierna av exempelvis pensionerade lärare eller för social träning, motivationsprogram och planeringen av framtiden utanför fängelset – och för att säkerställa en fungerande tillvaro efter fängelsetiden.

Erfarenheterna visar att det är viktigt att den som avtjänar längre fängelsestraff har möjlighet att också reflektera över skuld och få stöd i existentiella frågor. Därför är det viktigt att säkerställa att fängelsepräster, pastorer och imamer liksom goda möjligheter till andakt, gudstjänstliv och tillgång till själavård är en integrerad del av tiden i fängelse. Tidigare har också särskild verksamhet getts utrymme där intagna kunde söka till och i perioder leva i en miljö inspirerad av klosterliv med tystnad, meditation, reflektion och vägledande samtal där den intagne bland annat konfronterades med sin skuld. Denna verksamhet medförde dokumenterat mycket goda erfarenheter som stöd till personlig förändring och förändrad riktning i livet. Verksamheten togs bort på grund av platsbrist, men i takt med att svenska fängelsekapaciteten nu byggs ut, är det angeläget att utrymme också ges till denna typ av verksamhet.

Det är tydligt att den som en gång återfaller i brott har en tendens att fortsätta återfalla. Samtidigt är det färre än var fjärde som begått sitt första brott och dömts för det, som återfaller i brott. För den som har nio eller fler brott i bagaget är det fler än nio av tio som återfaller. Och när de återfaller är det inte ett brott de begår, utan flera – det vill säga yrkeskriminalitet. Istället för att öka straffvärdet för enskilda brott, menar Kristdemokraterna att man också bör ge kraftiga påslag i fängelsestraff för den som upprepat begår brott. Detta som ett steg på vägen för den som med nya regler kommer kunna bli aktuellt för så kallad säkerhetsförvaring – en åtgärd som bara blir aktuell vid särskilt allvarlig och upprepad brottslighet, där personen inte bedöms vara föremål för rättspsykiatrisk vård.

Genom sitt första brott och straff får brottsoffret upprättelse, men brottslingen också en möjlighet att sona sitt brott och upprätta sig själv i samhällets ögon. Men om man sedan avstår från denna möjlighet genom att återigen begå ett brott – menar Kristdemokraterna att det inte bara är straffvärdet för nya brott som ska värderas, utan också brottet mot det löfte om upprättelse och nåd som man fick genom tidigare dom eller domar. Det tycks också finnas en korrelation mellan korta straff och större sannolikhet för återfall – den som sitter längre i fängelse återfaller alltså i mindre utsträckning i brott, något som skulle mötas med en ny ordning med längre straff för den som återfaller.

I en ordning där den som upprepat begår brott straffas hårdare, finns också möjlighet för samhället att använda mindre ingripande straff än fängelse för förstagångsförbrytare som inte är

en fara för andra och som har låg återfallsrisk, så som övervakning, villkorligt fängelse och samhällstjänst – i möjlig kombination med böter och vårdinsatser – där tiden för samhällstjänst och villkorligt fängelse bör kunna bli längre än idag och kombineras med fotboja.

Förslag:

69. Höj straffen för återfallsförbrytare.
70. Öka satsningarna på sociala insatser i Kriminalvården, i samarbete med hemkommun och civilsamhälle i syfte att skapa en dräglig tillvaro för de intagna och förebygga återfall i brottslighet efter frigivning.
71. Samarbeta med civilsamhället för att säkerställa en god utbildning för brottslingar i skolåldern, liksom en meningsfull och realistisk planering för tiden efter fängelset.
72. Säkerställ till andlig vård och att verksamheten med fängelsepräster, och dito pastorer och imamer är integrerad del av fängelsetiden. Möjliggör också för klosterliknande verksamhet i fängelser enligt modell som fanns tidigare.
73. I större utsträckning använda mindre ingripande straff än fängelse för förstagångsförbrytare.
74. Utöka tiden en förstagångsförbrytare kan dömas till samhällstjänst, skyddstillsyn och villkorlig dom.